

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 61/98

Ústavný súd Slovenskej republiky na zasadnutí senátu 14. apríla 1999 prerokoval podnet V. H., bytom B., zastúpenej JUDr. E. Ľ., advokátkou, B., vo veci porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 10 C 119/96 a takto

r o z h o d o l :

Okresný súd Bratislava III v konaní o vypratanie nehnuteľnosti vedenom pod sp. zn. 10 C 119/96 p o r u š i l základné ústavné právo V. H. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

Podnetom podaným na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd SR“) sa V. H., bytom B., zastúpená JUDr. E. Ľ., advokátkou, B. (ďalej len „navrhovateľka“), domáhala preskúmania podnetu v označenej veci, pretože podľa jej názoru sú „voči štátnej mašinérii všeobecných súdov bezmocní, domôcť sa v primeranej dobe ochrany svojich ústavných a ľudských práv“.

V odôvodnení svojho podnetu navrhovateľka uviedla, že je výlučnou vlastníčkou parcely č. 2778 vo výmere 4262 m² v katastrálnom území Rača (o čom priložila fotokópiu listu vlastníctva č. 3188 Okresného úradu – odboru katastra pre Bratislavu III). Žalobou podanou 3. 6. 1996 na bývalom Obvodnom súde, Bratislava III, teraz Okresný súd Bratislava III, sa navrhovateľka domáhala vypratania uvedenej nehnuteľnosti podľa § 126 Občianskeho zákonníka voči tým, ktorí ju bezdôvodne užívajú a odmietajú ju dobrovoľne vydať.

K domáhaniu sa prerokovania veci pred príslušným okresným súdom navrhovateľka uviedla, že urobila tak písomnými podaniami z 19. 5. 1997, 20. 8. 1997, 6. 11. 1997 a 17. 3. 1998, ako aj ústnymi rokovaniami s podpredsedom súdu v máji a začiatkom júna 1998, kedy žiadala vytýčenie prvého pojednávania a začatia konania vo veci samej, ale bezvýsledne.

K nečinnosti súdu navrhovateľka vyslovuje názor, že také konanie súdu, ktorý koná a rozhoduje o právach účastníkov v neprimeraných časových dimenziách, je zásahom do Ústavou Slovenskej republiky garantovaného práva na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorých má každý právo, aby jeho vec bola prejednaná bez zbytočných prieťahov.

Ústavnému súdu navrhovateľka navrhuje vydať nález, že „právo V. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR nečinnosťou Slovenskej republiky, zastúpenej Okresným súdom Bratislava III, v konaní o ochranu vlastníckeho práva vedenom na tomto súde pod sp. zn. 10 C 119/96 bolo porušené“.

Ústavný súd SR si vyžiadal od navrhovateľky vyjadrenie, resp. upresnenie, či písomné podania, ktorými sa podľa podnetu domáhala na Okresnom súde Bratislava III vytýčenia prvého pojednávania a začatia konania vo veci pod sp. zn. 10 C 119/96,

možno kvalifikovať ako sťažnosť, to znamená právny prostriedok nápravy, ktorým sa účastník konania domáha odstránenia prietáhov v konaní súdu. Na túto výzvu Ústavného súdu SR zaslala navrhovateľka (10. 11. 1998) šesť písomných podaní rôzneho označenia vrátane „sťažnosti na prietahy v konaní podľa zákona č. 80/1992 Zb.“ Z obsahu týchto podaní vyplýva, že navrhovateľka sa dožadovala vytýčenia pojednávania a ukončenia nečinnosti súdu v jej veci. Práve podľa obsahu týchto písomných podaní považoval Ústavný súd SR využitie možnosti domáhania sa prerokovania veci pred všeobecným súdom bez zbytočných prietáhov za neúspešné. To spolu s absenciou iných právnych možností odstránenia stavu neistoty a nečinnosti súdu bolo dôvodom toho, že Ústavný súd SR využil možnosť podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) a prijal navrhovateľkin podnet na začatie konania vo veci porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 druhou vetou Ústavy SR.

V súlade so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 293/1995 Z. z. Ústavný súd SR doručil Okresnému súdu Bratislava III ako druhému účastníkovi konania prijatý podnet sp. zn. II. ÚS 61/98 s výzvou, aby sa k nemu vyjadril v určenej lehote.

Okresný súd Bratislava III sa k podnetu vyjadril listom predsedu súdu z 15. 12. 1998. V stanovisku predsedu súdu uvádza, že konanie vo veci sp. zn. 10 C 119/96 bolo začaté na návrh V. H. (tiež navrhovateľky pred Ústavným súdom SR) 3. 6. 1996 a vec „prejednáva a rozhoduje“ JUDr. M. Z. Táto sudkyňa prvým úkonom v tejto veci v zmysle úpravy z 28. 9. 1998 vyzvala navrhovateľkinu zástupkyňu na predloženie potrebného počtu rovnopisov návrhu, doplnenie presného znenia výroku rozsudku, ktorého sa navrhovateľka domáha (úplná identifikácia nehnuteľnosti a predloženie aktualizovaného listu vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti). JUDr. Ľ. (zástupkyňa navrhovateľky v konaní pred Okresným súdom Bratislava III, ako aj pred Ústavným súdom SR v posudzovanej veci) tak urobila podľa vyjadrenia v stanovisku predsedu súdu 26. 10. 1998.

Ku konaniu vo veci sp. zn. 10 C 119/96, ktoré je predmetom námietok pried'ahov v konaní pred Ústavným súdom SR, predseda súdu uvádza, že na Okresnom súde Bratislava III prebieha konanie vo veci sp. zn. 8 C 173/93 o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, v ktorej je V. H. v procesnom postavení odporkyne. Táto vec bola, podľa vyjadrenia predsedu súdu, skončená rozsudkom č. k. 8 C 173/93 z 19. 3. 1996 právoplatným dňa 2. 6. 1997, ktorým súd návrh zamietol. Navrhovatelia 13. 6. 1997 podali proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 13 Co 272/96-120, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, dovolanie. Vec bola predložená 9. 11. 1998 Najvyššiemu súdu SR.

Nečinnosť sudkyne konajúcej vo veci sp. zn. 10 C 119/96, v ktorej táto sudkyňa prvý úkon od podania návrhu 3. 6. 1996 urobila až 28. 9. 1998, odôvodňuje Okresný súd Bratislava III jej práceneschopnosťou od januára do decembra 1997. Predseda súdu vyjadruje svoj názor, že sudkyňa ani nemohla pojednávať vec sp. zn. 10 C 119/96 do skončenia veci sp. zn. 8 C 173/93 z hľadiska predmetov konaní v týchto veciach. Poznamenáva, že „situácia mohla byť procesne pokrytá“ prerušením konania v zmysle § 109 ods. 2 OSP“. Nečinnosť súdu v konaní veci sp. zn. 10 C 119/96 je myslím si dôvodná“, uviedol tiež vo svojom vyjadrení predseda Okresného súdu Bratislava III.

Ústavný súd si za účelom zistenia konkrétnych okolností, za ktorých malo dôjsť k namietaným pried'ahom v konaní, vyžiadal z Okresného súdu Bratislava III spis sp. zn. 10 C 119/96. Po vyžiadaní spisu podpredseda súdu JUDr. K. telefonicky oznámil, že vzhľadom na pojednávanie vo veci spis zašlú po 23. 3. 1999.

Z doručeného spisového materiálu Ústavný súd SR zisťuje, že skutočnosti tvrdené navrhovateľkou o úkonoch súdu týkajúcich sa pried'ahov veci sp. zn. 10 C 119/96 sú dôvodné a preukázané. V celom rozsahu boli preukázané aj tvrdenia druhého účastníka konania. Z listu predsedu súdu Spr. 3357/98 z 2. októbra 1998 zástupkyni navrhovateľky Ústavný súd SR zisťuje, že navrhovateľka sa viackrát

domáhala činnosti súdu – vytýčenia pojednávania na orgánoch štátnej správy súdu. Aj v tomto liste sa Okresný súd Bratislava III (potvrďuje) vyjadril, že prvým úkonom sudkyne vo veci (ktorá je tiež predmetom podnetu) bola výzva sudkyne z 2. októbra 1998, ktorým vyzvala navrhovateľku na doplnenie návrhu. Nečinnosť v konaní ospravedlňoval súd práceneschopnosťou sudkyne. Z vyžiadaného spisu 10 C 119/96 Ústavný súd SR tiež zistil, že pojednávanie vo veci o vypratanie nehnuteľnosti vytýčené na 23. 3. 1999 bolo toho dňa z dôvodu neprítomnosti odporcov odročené na 20. apríl 1999.

Prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR základným ľudským právom, resp. jedným z procesných princípov, ktoré majú garantovať širšie ústavné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Podľa citovaného článku, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Ústavnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zodpovedá povinnosť súdov, iných štátnych orgánov a orgánov verejnej správy konať spôsobom vylučujúcim zbytočné prietahy. Pokiaľ ide o súdy, v súlade s Ústavou SR im povinnosti ukladá predovšetkým zákon o súdoch a sudcoch, zákon o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich a Občiansky súdny poriadok ako všeobecná zákonná úprava, ktorá upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní. Podľa ustanovenia § 100 Občianskeho súdneho poriadku, len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Rozhodovať bez prietahov je jednou z povinností sudcu aj podľa ustanovenia § 5 ods. 2 druhej vety zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch.

Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, teda lehoty, kedy by mala byť vec prerokovaná, táto nie je presne ohraničená. Za začiatok lehoty sa spravidla považuje deň podania návrhu na súd; pokiaľ ide o koniec lehoty, táto sa posudzuje ako celok do okamihu, keď súd ukončí právnu neistotu vo veci, ktorá bola predmetom prerokovania pred súdom. Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Podľa judikatúry Ústavného súdu SR, ktorá je kompatibilná s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, primeranosť lehoty sa posudzuje vždy osobitne, podľa každého konkrétneho prípadu. Pri hodnotení prieťahov v konaní Ústavný súd SR v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vychádza z troch základných kritérií.

Okrem správania sa a súčinnosti účastníkov konania ďalším kritériom pri posudzovaní primeranosti lehoty je zložitosť prerokovávanej veci a spôsob, ktorým orgán túto vec prerokováva. Do spôsobu súdu, ktorým vec prerokováva, patrí aj povinnosť súdu dbať o to, aby každý na konaní participujúci, napr. aj znalec, tlmočník a pod., konal tak, aby nedochádzalo k zbytočným prieťahom. Osobitné, resp. výnimočné okolnosti môžu byť tiež jedným z kritérií, či v konkrétnom prípade došlo k prieťahom v konaní, alebo či vec bola prerokovaná v primeranej lehote.

Zložitosť prerokovanej veci z hľadiska skutkového a z hľadiska právnej úpravy relevantnej pre prerokovanú vec je druhým základným kritériom prieťahov v konaní. Okresný súd Bratislava III neodôvodňuje prieťahy v konaní v posudzovanej veci zložitosťou právnej úpravy.

Predmetom konania pred okresným súdom, nečinnosť ktorého je namietaná ako porušenie ústavného práva, bol návrh – žaloba na vypratanie nehnuteľnosti. Aj keď Ústavný súd SR berie do úvahy a zhodnocuje vzájomnú súvislosť a podmienenosť konaní vo veci sp. zn. 8 C 173/93 a veci pod sp. zn. 10 C 119/96, v žiadnom prípade nemôže obdobie od podania návrhu na súd 3. 6. 1996 do 28. 9. 1998, kedy sudkyňa urobila vo veci prvý úkon, považovať za zložitosť prerokovanej veci alebo za odôvodnenosť prieťahov v konkrétnom konaní.

Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach už viackrát zdôraznil, že je povinnosťou súdu a sudcu organizovať prácu tak, aby nedochádzalo k neodôvodneným prieťahom v konaní. Súd ako štátny orgán vykonáva súdnu moc v

mene štátu. V konkrétnom prípade nesprávna organizácia práce, ako aj iné nedostatky v činnosti súdu, ktoré boli príčinou neprimeranej lehoty prerokovania (vybavenie) konkrétnej veci, sú porušením základného práva navrhovateľky, aby jej vec bola prerokovaná bez zbytočných prieťahov.

Preto Ústavný súd SR podľa uvedených kritérií posúdil všetky okolnosti v namietanom konaní súdu vyhovel podnetu navrhovateľky a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 1999